

Seminární práce

Téma: Zahrada – předjaří (únor, březen) – fenologie
Záhon 13 B

Předmět: Praktikum z biologie a pěstitelství

Zpracovala: Ivana Hájková, Pavlína Tomešová

Forma studia: Kombinované

Obor studia: Učitelství pro 1. stupeň ZŠ

Ročník: II.

Akademický rok: 2007/2008

Vyučující: Ing. Helena Jedličková

Kód předmětu: ZS1BK_PBGP

STUDENTSKÁ ZAHRADA I: ZÁHON Č. 3 – Z E L E N I N A = seminární práce

PRACOVNÍ LIST PRO STUDENTY: **Tomešová Pavlína (Aj), Ivana Hájková**
autor, ostatní členové skupiny (specializace)

CHARAKTERISTIKA ZÁHONU Č. 13 B**PĚSTOVANÉ PLODINY:**

<u>Legenda:</u>	Název	výsev (měsíc, místo)			sázení (měsíc)			tratič
		plán	realizace	hloubka	plán	realizace	spou	
Předplodina	hrách setý raný	III.-IV. záhon		5 cm	-	-	20 x 4 cm	1.
1.Meziřádková plodina	salát hlávkový „Cosmic“	III.-IV. skleník		1 cm	IV.-V. záhon		30 x 30 cm	2.
Značková rostlina		-	-	-	-	-	-	-
1 hlavní plodina	ŘEDKEV ČERNÁ + JAPONSKÁ	VIII. záhon		1 cm	-	-	20 x 10 cm 30 x 15 cm	3.
2.Meziřádková plodina	-	-	-	-	-	-	-	-
2 hlavní plodina	-	-	-	-	-	-	-	-
3.Meziřádková plodina nebo biologická ochrana	-	-	-	-	-	-	-	-
MULČOVÁNÍ	Kompost+ Písek	K hl. plodině VIII.						
Zelené hnojení	-	-	-	-	-	-	-	-
biologická ochrana- okraj	Aksamitník vzpřímený	III. skleník		1	V.		20 cm	

Poznámky: výsev, sázení, spou (vzdálenost rostlin) – plán (měsíc, místo: Z=záhon, S=skleník) = dle literatury,
 - realizace = skutečná doba výsevu a sázení

Použitá literatura:

MÖLZER, V.: Moderní zahrada. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1976. 442 s., ISBN 07-053-76.

KLIKOVÁ, G.: Biozahrada. Praha: Zemědělské nakladatelství Brázda, 1992. 384 s., ISBN 80-209-92.

Poznámka:

výsev – skleník III.
 sázení na záhony po odstranění bílé fólie: IV. - V.
 Způsob pěstování: rychlení – fólie: III. - IV.
 kombinované záhony, mulčování: V. - XI.
 Cesty- mulčování: textilní černá fólie + písek + kosená tráva (rostlinné zbytky)

Sklizeň: I. = jaro: PP studenti + děti ZŠ

II. = léto: autoři seminární práce

Charakteristika plodin:

!! Nezapomeňte na str. 1 citovat zdroj informací dle normy (najdete na IS MU) !!

Název	Latinsky	Odrůda
Předplodina - hrách setý raný	Pisum sativum convar. medullare	„Cloriosa“
Patří botanicky – luskoviny	Zvláštnosti při pěstování -	
pěstitelsky – jednoletá		
uživatelsky – lusková zelenina		
Botanický název užívané části - lusky - semena		

Název	Latinsky	Odrůda
Meziřádková plodina - Salát hlávkový	Lactuca sativa var. capitata	„Cosmic“
Patří botanicky – hvězdčovitý	Zvláštnosti při pěstování – sází se 30cm od sebe	
pěstitelsky – jednoletá		
uživatelsky – listová zelenina		
Botanický název užívané části – list		

Název	Latinsky	Odrůda
Hlavní plodina – Ředkev černá setá+japonská	Raphanus sativus L. var. niger	
Patří botanicky – brukvovité	Zvláštnosti při pěstování – Jednotí se na vzdálenost 20-25 cm od sebe.	
Pěstitelsky – jednoletá		
Uživatelsky – kořenová zelenina		
Botanický název užívané části - kořenová bulvička		

Název	Latinsky	Odrůda
biologická ochrana– Aksamitník vzpřímený	Tagetes erecta	směs
Patří botanicky – hvězdčovitý	Zvláštnosti při pěstování – Kořenovými výměšky odpuzuje některé organizmy napadající zeleninu, např. háďátka.	
pěstitelsky – letnička		
Uživatelsky - biologická ochrana		
Botanický název užívané části - celá rostlina		

		Tomešová		
2.		Ivana Hájková		

Předjaří – únor, březen

Pro mnoho lidí znamená jaro nejkrásnější období v roce.

Pro naše předky, žijící v daleko větším sepětí s přírodou bylo spojováno s opravdovým začátkem roku. Časových vymezení jara je ale více.

Astronomické jaro: časový úsek od jarní rovnodennosti, který připadá na 20. nebo 21. 3. a trvá do letního slunovratu 21. 6. nebo do nejbližších dnů kolem tohoto data.

Biologické jaro: Používají ho bioklimatologové a odvozují ho od rytmu a průběhu fyziologických procesů v lidském těle. Zahrnuje období od 16. února do 31. května.

Vegetační jaro: Jeho vymezení je důležité pro zemědělství. Jeho počátek je dán dosažením průměrné denní teploty nad 5 C^o a jeho konec 15 C^o. Klimatické vegetační jaro se liší podle nadmořské výšky. U 400 m. n. v. trvá 64 dnů, začíná 8. 4., končí 10. 6., u 500 m. n. v. (my jsme něco mezi tím) trvá už 69 dnů od 11. 4. do 18. 6.

Meteorologické jaro: zahrnuje období od 1. března do 31. května a používá se při klimatologických šetřeních.

Fenologické jaro: začíná rašením srstky obecné (angreštu) a končí rozkvetem bezu černého. Pro časně fenologické jaro je charakteristický rozkvet břízy, třešně, višně a hrušně, pro plné fen. jaro pak rozvití listů buku a jasanu, rozkvetení šeříku, střemchy, kaštanu a jeřábu

Mimo to se ještě sleduje tzv. **fenologické předjaří** – jeho začátek je dán rozkvetem bledule jarní, sněženky a přiletem prvních stěhovavých ptáků.

„První poslové jara“

Bledule jarní (*Leucojum vernum*)

**Sněženka podsněžník
(*Galanthus nivalis*)**

Jarní přilet Doba přiletu ptáků je každý rok ovlivněna počasím.

Vliv může mít i oblast v naší republice (nížiny, vrchoviny).

Březen – začíná hlavní období přiletu. Mezi prvními se k nám vrací skřivan polní a špaček. Brzy také přilétá většina kachen, husí, lysek, racků a jiných vodních ptáků, kteří jsou sice otužilí, ale k obstarání své obživy potřebují vodní plochu bez ledového příkrovu.

Skřivan polní

Špaček obecný

Také dříve měli lidé rádi toto roční období, svědčí o tom staré pranostiky:

*Jaro krásné, všem tvorům spásné.
Jaro krásné kvítí vynáší, svlažuje a teplo přináší.
Jaro lenochy nechválí, ale pracovité velebí.*

ÚNOR V ZAHRADĚ

Stromy, keře

- ❖ Chraňte všechny choulostivé keře, zvláště v chladných oblastech.
- ❖ I když jsou **stromy, nebo keře částečně poškozené**, je ještě čas na jejich ochranu. Většina [zahradních](#) keřů mírné poškození způsobené mrazem a větrem přežije.
- ❖ Pravidelně oklepávejte sníh z větví keřů, jehličnanů a [živých plotů](#), aby se pod tíhou sněhu nerozlomili.

- ❖ Pokud není půda příliš zmrzlá, můžete pokračovat ve výsadbě živých [plotů](#).
- ❖ Jakmile odkvetou kvetoucí keře, které jsou starší víc jak 3 roky, je vhodné je dle metody „o jednu třetinu“ prořezat.

Ovoce a zelenina v únoru

- Začněte s přípravou plodin určených k rychlení.
- **Zkontrolujte podmínky, ve kterých skladujete jablka a [hrušky](#).**
- Pokračujte v zimním průklestu jabloní a hrušní.
- Odřezané větve spalte nebo rozdrťte.

Letničky, dvouletky, trvalky

- ❖ Zasejte rychle rostoucí trvalky, jako jsou například zvonky a máky, aby vám vykvetli ještě tento rok.
- ❖ **Objednejte si nejpozději v únoru semena letniček**, kterými budete chtít tento rok osadit svoji zahradu.
- ❖ Na podzim zakořeněné řízky fuchsii přesad'te jednotlivě do malých květináčků.
- ❖ Zasejte záhonové rostliny s dlouhou

Cibuloviny

- Důkladně prohlédněte všechny uskladněné cibule a hlízy. Vyřad'te všechny slabé a napadené.
- **Objednejte nebo nakupte cibuloviny kvetoucí v létě** (cibule, oddenky, hlízy), a to zejména pokud se chystáte pěstovat takové, u nichž je třeba v počátcích podpořit růst v místnosti – například hlíznaté begonie.

Bylinky

- ❖ **Zkontrolujte bylinky ve skleníku. Tyto bylinky potřebují občas zalít.**

Ostatní únorové práce na zahradě

- Proveďte všechny nutné opravy dřevěných opěr, dokud rostliny ještě nerostou.
- Nenechte zamrznout **vodní nádrž**, pokud v ní máte ryby.
- Co nejdříve si kupte nebo objednejte semena rostlin, zvláště těch druhů, která se vysévají uprostřed nebo koncem zimy.
- **Živý plot z opadavých listnatých dřevin** tvarujte za bezmrazého počasí. Mráz totiž způsobuje křehkost větví, které se při tvarování budou lámat. Sestřihem podpoříte pěkný vzhled a bohaté jarní kvetení. Tvarování se vyvarujte u časně jarně kvetoucích dřevin jako je zlatice, šeřík, vistárie

Zvěř a ptactvo

- Začíná tok [puštíka](#) a [kalouse ušatého](#) , za teplých dní začínají zpívat první ptáci, odlétají kvíčaly a [havrani](#).
- Jeleni shazují parohy, veverky rodí první mláďata.
- Rodí se selata divokých prasat, probouzejí se jezevci

Veverka

Kalous ušatý

Pozorování

Únor je vhodná doba pro měření mravenišť. Narůstá v nich vnitřní teplota, sníh z nich dříve odtává a jsou nápadná i v zasněžené krajině.

Pranostiky

Únor bílý - pole sílí.

Únorová voda - pro pole škoda.

Únor - úmor: kdyby mohl, umořil by v krávě tele a v kobyle hříbě.

Netrkne-li únor rohem, šlehne ocasem.

Když v únoru mráz ostro drží, to dlouho již nepodrží

Když únor vodu spustí, ledem ji březem zahustí.

Když tě v únoru zašimrá komár za ušima, poběhneš jistě v březnu ke kamnům s ušima.

Leží-li kočka v únoru na slunci, jistě v březnu poleze za kamna.

Když skřivánek v únoru zpívá, velká zima potom bývá.

Jestli únor honí mraky, staví březem sněhuláky

V únoru sníh a led - v létě nanesou včely med.

Teplý únor - studené jaro, teplé léto

Co si únor zazelená - březem si hájí; co si dubem zazelená - květen mu to spálí.

Mnoho mlh v únoru přivodí mokré léto.

Když větrové na konec února uhodí, moc obilí se na poli neurodí

Jestli únor honí mraky, staví březem sněhuláky

V únoru-li vítr neburácí, jistě v dubnu krovy kácí.

Když v únoru mráz ostro drží, to dlouho již nepodrží.

Můžeš-li se v lednu vysléci do košile, připravuj si na únor kožich.

Je-li v únoru zima a sucho, bývá prý horký srpen

V únoru když skřivan zpívá, velká zima potom bývá.

Březen v zahradě

Stromy, keře

- V průběhu března a dubna nastává ideální doba k přesazování dřevin.
- Okrasné keře a záhony s trvalkami pohnojíme v březnu proleželým kompostem.
- Odeberte tvrdé vyzrálé řízky od všech keřů, které chcete namnožit. Brzy to díky novým výhonkům nebude již možné.
- **Tento měsíc dokončete výsadbu prostokořenných sazenic ovocných dřevin i růží a ostatních keřů**, aby se stačily ujmout ještě před nástupem suchého letního počasí.

Ovoce a zelenina v březnu

- **Začněte s přípravou plodin určených k rychlení.**
- Zkontrolujte podmínky, ve kterých skladujete jablka a [hrušky](#).
- Za okny v bytě můžeme rychlit vyseté rostlinky květin i zeleniny. Základem úspěchu je mimo klíčivých semen prosátá, proteplená a dostatečně vlhká zemina, jihozápadní nebo jihovýchodní světlo a teplo.
- Koncem měsíce uskutečnime udržovací řez jádrovín (jabloní, hrušní...)
- **Počáteční růst jahodníku podpoříme přihnojením**, okopáním rostlin a očištěním porostu.
- V závěru měsíce sázíme cibuli sazečku, aby nedošlo k jejímu prochlazení. Šalotku a jarní česnek však můžeme vysadit již počátkem března, neboť se jedná o otužilé druhy.
- **Choulostivější zeleniny jako jsou cukety, rajčata, okurky nebo květák vyséváme do truhlíku k předpěstování a pozdějšímu přesázení.**
- Pokud jste měli v předchozích letech problémy se škůdci a chorobami, začněte s postřikem ovocných stromů, jako jsou jabloně a hrušně. Správné načasování některých postřiků je rozhodující a závisí na stádiu květních pupat, aby se předešlo případnému ohrožení včel a ostatního užitečného hmyzu.

Letničky, dvouletky, trvalky

- V chladu a za světla přezimované rostliny pelargonii z loňských truhlíků lze snadno namnožit pro letošní ozdobu domu i [zahradu](#).
- V březnu můžeme začít s jarním čištěním skalky.
- Rozdělujeme a znovu vysazujeme trvalky.
- Za příznivého počasí odstraníme kryt ze skalniček a cibulnatých rostlin, současně vyčistíme jejich záhony od navátých nečistot.

- **Pokud jsme si předpěstovali sazenice letniček**, můžeme nyní vysít hledíky, salvie, ostálky, aksamitníky, rudbekie, astry, letní fialy, čínský karafiát, kokardy, slaměnky, šruchy, sporýše, statice, mák, šater a chrpy. Vyséváme je do truhlíků nebo do misek a umístíme na okenní parapet, do pařeniště nebo do skleníku.
- Na záhon můžeme již nyní vysít jednoleté ostrožky, mák, měsíčky či hrachory.
- **Koncem března můžeme osadit také balkónové truhlíky**, které však ponecháme ve skleníku nebo za oknem až do konce května.

Cibuloviny

- Pivoňky a některé další trvalky obtížně snášejí přesazování, následkem čehož i několik let po sobě nekvetou. Zejména pivoňky čínské a stromkovité jsou velmi choulostivé. Na jaře nezapomeneme vyřezat z nitra keřů staré odumřelé dřevo na krátký čípek.
- Abychom dosáhli dřívějšího kvetení, **vysazujeme hlízy mečíků**.
- V březnu vysazujeme cibuloviny a hlízy kvetoucí v létě (lilie, jiřiny, sasanky).
- V případě, že narcisy vyhánějí spíše do listů a kvetou jen chudě, je třeba trsy cibulí rozdělit a vysadit je znovu.

Bylinky

- **Zkontrolujte bylinky ve skleníku.** Tyto bylinky potřebují občas zalít.
- Právě nyní je správný čas pro předpěstování pažitky v truhlících za oknem, fóliovnících nebo sklenících. Časně zjara přirychlená pažitka je významná pro obsah biologicky cenných látek.

Ostatní březnové práce na zahradě

- Proveďte všechny nutné opravy [dřevěných](#) opěr, dokud rostliny ještě nerostou.
- Koncem března začínáme s jarním sestřihem růžových keřů. **Zejména velkokvěté růže zasluhují maximální pozornost.** Abychom se dočkali počátkem léta krásných květů na dlouhých stoncích, zastřihujeme pečlivě loňské zdřevnatělé větve a odstraňujeme odumřelé části rostlin. Na každé zdravé větvi ponecháme dvě až tři očka, ze kterých se postupně vyvinou nové letorosty.
- **Z oschlého trávníku vyhrabeme nečistoty i mech a přihnojíme kompostem.**
- Uvolníme přes zimu svázané jehličnany.
- Jarní péči o zahradu zahájíme důsledným úklidem: ze záhonů vyhrabeme mech a zetlelé listí, mělce je prokypříme a do půdy přidáme prosetý kompost.
- **Rozmístění ptačích budek po zahradě bychom měli zrealizovat během března.** Kmeny stromů, na které budky připevňujeme, je třeba ve výšce asi stopadesáti centimetrů od země opatřit plechovým nebo drátěným límcem proti kočkám

Zvěř a ptactvo

- Z jihu se již vracejí některé ptačí druhy (lindušky, [sluky](#) , čápi, vlaštovky...) a ptačí zpěv je stále intenzivnější.
- Zajíci a jezevci mají mláďata a ve stojatých vodách se shromažďují k páření obojživelníci - skokani, ropuchy a čolci.
- Vylétují včely a probouzejí se první motýli - hlavně babočky a žluťásci řešetlákovi.
- Netopýři se probouzejí ze zimního spánku

Čáp bílý

Žluťásek řešetlákový

Zajíc

Pozorování

- V březnu je vhodná doba pro vyvěšení ptačích budek.
- Všimněte si baculatých [čmeláků](#), kteří poletují u země, prohledávají různé otvory a nevšímají si rozvité květy - jsou to samičky hledající vhodné hnízdo.
- [Mravenci](#), kteří byli v zimě zalezli v hloubi mravenišť, při určité teplotě vylézají na povrch své „kupy“. Nahřejí svoje tělíčka a vyhřívají jimi vnitřek mraveniště. Jsou to tzv. „teplonoši“. Teprve později se rozlézají po okolí.

Pranostiky

Březen - za kamna vlezem.

Panská láska, ženská chuť a březnové počasí není stálé.

V březnu vítr břízy fouká.

V březnu vítr, v dubnu déšť - pak jistě úrodný rok jest.

Březnové slunce má krátké ruce.

Lépe od hada býti uštknut, než v březnu od slunce ohřát.

Studený marec, mokrý máj - bude humno jako ráj.

Jestli březem kožich stáhl, duben rád by po něm sáhl.

Sníh v březnu škodí osení i vinné révě.

Adventní sníh dočká-li marcového, nebudeš jíst, sedláčku, chleba rezného.

Březnový sníh zaorati jest, jako když pohnojí.

Březnového prachu za dukát lot.

V březnu prach co zlato a stříbro, ale sníh bývá pro osení jed.

V březnu prach a v dubnu bláto - sedlákoví roste zlato.

V březnu prach - jistý hrách.

Březen bez vody - duben bez trávy.

Suchý březem, studený dubem, mokrý máj - bude v stodole ráj.

Březen suchý, dubem mikry a květen větrný pytle obilím a sudy vínem naplní.

Mokrý březen od rolníků nenáviděn.
Na déšť březnový nanásleduje požehnání boží.
Mnoho dešťů březnových - hubené léto.
Jak prší v březnu, tak také v červnu.
Hřmí-li v březnu, tak také v červnu.
Kolik mlh v březnu k nebi stoupá, tolik bude ještě mrazů po velikonocích.
Mlha v březnu znamená za 100 dní bouřku.
Březnové mlhy - za 100 dní déšť.
Kolik březnových mlh, tolik lijavců v roce.
Suchý březen, mokrý máj, bude humno jako ráj.

Zdroj informací

- Časopis Poutník
- www.mezistromy.cz
- www.naturfoto.cz
- <http://www.chovatelka.cz>